Oceanija

Iz Wikipedije, proste enciklopedije

Oceanija je ime za skupino otokov in otočij v Pacifiku. Vključuje lahko tudi Polinezijo (vključno z Novo Zelandijo), Melanezijo (z Novo Gvinejo) ter Mikronezijo. V širšem pa lahko štejemo k Oceaniji tudi Avstralijo in Novo Zelandijo. Jules Dumont d'Urville je leta 1831 tako razdelil Oceanijo.

Geologi pa raje delijo ta teritorij le na dva dela, na podlagi geografskih, botaničnih, zooloških, kulturnih in jezikovnih značilnosti. Ta dva dela sta:

- *Bližnja Oceanija* (Near Oceania) - Avstralija, Nova Zelandija in njeno otočje ter Salomonovi otoki.
- *Daljna oceanija* (Remote Oceania) - Polinezija, Mikronezija in Melanezija.

Velika večina površine spada pod Avstralijo. Oceanija je najmanjši kontinent in predzadnji glede na prebivalstvo - okoli 32.000.000 prebivalcev (manj poseljena je le Antarktika).

Oceanija

GeopolitičnaOceanija

Površina	8.525.989 km²
Št. prebivalcev	36.659.000 (2010, 6.)
Gostota naseljenosti	4,19 preb./km^2
Demonim	Oceanijci
Države	**14 (in 2 pridruženi)** Avstralija Cookovi otoki Fidži Kiribati Maršalovi otoki Federativne države Mikronezije Nauru Nova Zelandija Niue Palau Papua Nova Gvineja Samoa Salomonovi otoki Tonga Tuvalu Vanuatu
Odvisna ozemlja	**zunanja (21)** Ameriška Samoa Otočji Ashmore in Cartier Bakerjev otok Clipperton Božični otok Kokosovi otoki Otoki Koralnega morja Francoska Polinezija Guam Howlandov otok Jarvisov otok Johnstonov atol Kingmanov greben Midwayski atol Nova Kaledonija Otok Norfolk Severni Marianski otoki Pitcairnovi otoki

Vsebina

Pokrajine, države in ozemlja

Spodnje tabele vključujejo ozemlja, ki so znotraj meja geopolitične Oceanije in vsebujejo Avstralazijo, Melanezijo, Mikronezijo in Polinezijo. Največja kopenska površina Oceanije je Avstralija.[1]

Geografske meje Oceanije

Meja med Azijo in Oceanijo ni točno določena. Zaradi političnih razlogov so Združeni narodi napravili mejo med tema dvema regijama na meji med Indonezijo in Papua Novo Gvinejo.[2] Papuo Novo Gvinejo včasih (vendar ne pogosto) štejejo med azijske države, ker je soseda Indonezije, in splošno sprejeto je, da je del Oceanije. Če je celotni Malajski arhipelag vključen kot del Oceanije, so vključeni tudi Brunej, Vzhodni Timor, Indonezija, Malezija, Singapur in Filipini.

Države članice Združenih narodov

Ta tabela vključuje vse neodvisne države v Oceaniji, ki so članice Združenih narodov.[3] Vse so polnopravne članice Pacific Islands Forum (Forum pacifiških otokov),[4] čeprav je Fidži suspendiran.[5]

Država ali ozemlje	Glavno mesto [6][7][8]	Prebivalstvo [9]	Površina (km^2) [10]
Avstralija	Canberra	23.268.319	7.741.220 km²
Fidži	Suva	890.057	18.274 km²
Kiribati	Tarava	101.998	811 km²
Marshallovi otoki	Majuro	68.480	181 km²
Federativne države Mikronezije	Palikir	106.487	702 km²
Nauru	Yaren (sedež vlade)	9.378	21 km²
Nova Zelandija	Wellington	4.327.944	267.710 km²
Palau	Ngerulmud	21.032	459 km²
Papua Nova Gvineja	Port Moresby	6.310.129	462.840 km²
Samoa	Apia	194.320	2.831 km²
Salomonovi otoki	Honiara	584.578	28.896 km²
Tonga	Nukuʻalofa	106.146	747 km²
Tuvalu	Funafuti	10.619	26 km²
Vanuatu	Port Vila	256.155	12.189 km²

Države, ki niso članice Združenih narodov

Ozemlji v tem razdelku (Cookovi otoki in Niue) sta državi v prosti povezavi z Novo Zelandijo. Medtem, ko imata tesne ustavne in politične odnose z Novo Zelandijo, sta obe državi članici več specializiranih agencij Združenih narodov in se neodvisno vključujeta v diplomatske odnose s suverenimi državami. Obe sta polnopravni članici organizacije Pacific Islands Forum. Zaradi teh posebnosti se smatra, da imata obe *de facto* status suverene države.[11]

Država ali ozemlje	Status	Glavno mesto	Prebivalstvo	Površina (km^2)[10]
Cookovi otoki[6]	samoupravno ozemlje v prosti povezavi z Novo Zelandijo	Avarua[6][7]	11.124[9]	236 km²
Niue[6]	samoupravno ozemlje v prosti povezavi z Novo Zelandijo	Alofi[6][7]	1.311[9]	260 km²

Drugi teritoriji

Sledeče entitete obravnavamo kot del Oceanije kot:

1. federalno ozemlje suverene države, ki se nahaja izven celine te države
2. teritorij, ki tvori neločljiv del suverene države in nima federalnega odnosa, kjer se pomemben del kopna neodvisne države nahaja izven Oceanije in/ali se teritorij nahaja izven celine suverene države. Veliko izmed teh teritorijev se pogosto opisuje kot odvisno ozemlje.
3. odvisno ozemlje suverene države

Dva od teh teritorijev (Francoska Polinezija in Nova Kaledonija) sta pridruženi članici organizacije Pacific Islands Forum, medtem ko ima pet drugih (Ameriška Samoa, Guam, Severni Marianski otoki, Tokelau in Wallis in Futuna) status opazovalca.

	Tokelau Otok Wake Wallis in Futuna **notranja(4)** Velikonočni otok Havaji Otoki Juana Fernandeza Palmyra Atoll
Jeziki	**28** (uradni in neuradni) Bislama karolinščina čamorščina Cook Islands Maori angleščina fidžijščina francoščina Futunan (neuradni) Gilbertese havajščina hindijščina Hiri Motu maorščina marshallovščina Nauruan Niuean palauščina pitcairnščina (neuradni) Rotuman (neuradni) samojščina španščina Tahitian (neuradni) Tokelauan tonganščina Tok Pisin tuvalujščina Wallisian (neuradni)
Čas	UTC+8 do UTC-6 (Velikonočni otok) (od zahoda proti vzhodu)
Največja mesta	Sydney Melbourne Brisbane Perth Auckland Adelaide Wellington Christchurch Canberra Port Moresby

Zemljevid **Oceanije**.

Država ali ozemlje	Status	Glavno mesto	Prebivalstvo	Površina (km^2)[10]
Ameriška Samoa	Ozemlje Združenih držav Amerike	Pago Pago[6][7]	67.242[9]	199 km²
Otočji Ashmore in Cartier	Ozemlje Avstralije	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	5 km²
Bakerjev otok	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	129,1 km²
Otok Clipperton[opomba 1]	Javno ozemlje v lasti Francije	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	6 km²
Ozemlje otokov Koralnega morja	Ozemlje Avstralije	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	3 km²
Velikonočni otok	Ozemlje Čila	Hanga Roa		
Francoska Polinezija	Francosko čezmorsko ozemlje	Papeete[6][7]	294.935[9]	4.167 km²
Guam	Ozemlje Združenih držav Amerike	Hagåtña / Agaña[6][7]	183,286[12]	544 km²
Havaji	Zvezna država Združenih držav	Honolulu	1.404.054[9]	28.311 km²
Howlandov otok	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	138,6 km²
Jarvisov otok	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	152 km²
Johnstonov atol	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	276,6 km²
Otoki Juana Fernandeza	Ozemlje Čila	San Juan Bautista		
Kingmanov greben	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	1.958,01 km²
Midwayski atol	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	2.355,2 km²
Nova Kaledonija	Francoska kolektiviteta »sui generis«[6]	Nouméa[6][7]	256.275[9]	18.575 km²
Otok Norfolk	Samoupravni sestavni del ozemlja Avstralije	Kingston[6][7]	2.169[9]	36 km²
Severni Marianski otoki	Ozemlje Združenih držav Amerike	Saipan[6][7]	46.050[9]	464 km²
Otoki Ogasawara	Del Ogasawara vasi (jap. *mura*) v Tokiu, Japonska	*Neposeljeno*		
Palmyra Atoll[13]	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*		
Papua	Provinca v Indoneziji	Jayapura		
Pitcairnovi otoki	Čezmorsko ozemlje Združenega kraljestva	Adamstown[6][7]	48[9]	47 km²
Tokelau[6]	Odvisno ozemlje Nove Zelandije	Vsak atol ima lasten administrativni center[6][7]	1.384[9]	12 km²
Otok Wake	Manjši zunanji otoki Združenih držav	*Neposeljeno*	*Neposeljeno*	6,5 km²
Wallis and Futuna	Čezmorska skupnost Francije	Mata-Utu[6][7]	15.398[9]	142 km²
Zahodna Papua	Provinca v Indoneziji	Manokwari		

Hidrografija

Oceanija je druga celina po Ameriki z najbolj bogatim ozemljem, kar se tiče vode, v primerjavi s prebivalstvom.

Goropisje

Najvišje gorske verige Oceanije se nahajajo na treh največjih otokih celine. Najvišja od vseh se nahaja v Novi Gvineji. Najvišji točki sta Puncjak Jaya ali Carsztens (5.030 m.) in Wilhelmov hrib (4.509 m.). Sledijo Novozelandske Alpe na Južnem Otoku, katerih najvišja točka je Cookov hrib ali Aoraki (3.764 m.). Zadnje pa so Avstralijanske Alpe na vzhodnem delu Avstralije. Najvišja točka teh sega le do 2.228 metrov (Koszciuszkov hrib, Nova Galles).

Treba pa je reči, da tudi nekatera posamezna hribovja na manjših otokih segajo v precejšnje višine. Primer je vulkan Mauna Kea v Havajih, ki sega do 4.205 metrov.

Zgodovina

Magelan je bil prvi, ki se je začel resno zanimati za Oceanijo, toda splošno mnenje je, da je res prvotni narod, ki je zahajal v te kraje, bil Egipčanski. Pluli so namreč tako daleč le, da bi dobili gumo iz drevesa evkalipta, ki je služila pri balzamiranju. Sledili so jim Arabci v XI stoletju. Nato so Holanci v XII stoletju obogatili poznavanje teh zemelj. Točneje je nizozemec Dirk Hortog leta 1616 zapisal o prvem izkrcanju v Avstraliji. Nato pa mu je sledil prav tako nizozemec Abel Tasman, ki je leta 1642 izkrcal v Novo Zelandijo. Zasluga, da vemo veliko o Oceaniji, gre Jamesu Cooku, ki je šele v 18. stoletju med letoma 1768 in 1779 plul proti novi zemlji in jo začel podrobneje raziskovati. Leta 1770 je Cook zagledal vzhodno obalo Avstralije in jo razglasil za del Velike Britanije. Leta 1769 je raziskoval Novo Zelandijo ter pet let kasneje tudi Novo Kaledonijo.

Anglija je v kratkem času zavzela že velik del teritorija. Leta 1840 je izjavila, da ji tudi Nova Zelandija pripada. Ob koncu 18. stoletja je bila Oceanija razdeljena med Francijo, Združeno kraljestvo, Nemčijo in Ameriko. Med drugo svetovno vojno so se na tem območju vršili hudi spori med Japonsko in ZDA. Šele med letoma 1960 in 1980 so začeli s procesom dekolonizacije.

Opombe

1. Otok Clipperton se pogosto povezuje s Severno Ameriko.

Sklici

1. http://www.dfat.gov.au/aib/island_continent.html
2. http://www.endpoverty2015.org/en/asia/news/marcos-diaz-crosses-oceania-asia-border-raise-awareness-mdgs/13/may/10

3. "United Nations Member States" (http://www.un.org/en/members/). United Nations. Pridobljeno dne 15 February 2012.
4. "Member Countries" (http://www.forumsec.org/pages.cfm/about-us/member-countries/). Pacific Islands Forum Secretariat. Pridobljeno dne 15 February 2012.
5. "Forum Chair on suspension of Fiji military regime from PIF" (http://www.forumsec.org/pages.cfm/newsroom/press-statements/2009/forum-chair-on-suspension-of-fiji-military-regime-from-pif.html). Pacific Islands Forum Secretariat. 2 May 2009. Pridobljeno dne 15 February 2012.
6. "List of countries, territories and currencies" (http://publications.europa.eu/code/en/en-5000500.htm). Europa. 9 August 2011. Pridobljeno dne 23 August 2011.
7. "Field Listing :: Capital" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2057.html). CIA. Pridobljeno dne 23 August 2011.
8. "UNGEGN World Geographical Names" (http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/geonames/). United Nations Group of Experts on Geographical Names. 29 July 2011. Pridobljeno dne 23 August 2011.
9. "Country Comparison :: Population" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2119rank.html). CIA. July 2012. Pridobljeno dne 2 September 2012.
10. "Field Listing :: Area" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2147.html). CIA. Pridobljeno dne 23 August 2011.
11. http://researchcommons.waikato.ac.nz/bitstream/handle/10289/7589/thesis.pdf?sequence=3
12. "Guam" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gq.html). CIA. Pridobljeno dne 23 August 2011.
13. "Field Listing :: Names" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2142.html). CIA. Pridobljeno dne 15 August 2011.

Zunanje povezave

- Oceanija (http://www.dmoz.org/Regional/Oceania/), imenik spletnih strani v Open Directory

p · p · u (https://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Predloga:Celine&action=edit)

Celine sveta

Afrika · Antarktika · Azija · Avstralija · Evropa · Severna Amerika · Južna A

Afrika-Evrazija · Ameriki · Evrazija · Oceanija

Geološke nadceline

Gondvana · Lavrazija · Pangea · Panocija · Rodinija · Kolumbija · Kenorlandija · Nena · Ur · Vaalbara

Zgodovinske celine

Arctica · Aziamerika · Atlantika · Avalonija · Baltika · Cimmeria · Kongovski kraton · Evrameri Kazahstanija · Lavrencija · Severna Kitajska · Sibirija · Južna Kitajska · Vzhodna Antarkti

Potopljene celine

Kerguelenska planota · Zelandija

Možne bodoče nadceline

Pangaea Ultima · Amasia · Novopangaea

Mitološke in umišljene celine

Atlantida · Kumari Kandam · Lemurija · Me Mu · Terra Australis

Glej tudi Regije sveta

Normativna kontrola

WorldCat Identities (https://www.worldcat.org/identities/containsVIAFID/253275800) · VIAF: 253275800 (https://viaf.org/viaf/253275800) · LCCN: sh85093910 (http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85093910) · GND: 4044257-3 (http://d-nb.info/gnd/4044257-3) · NDL: 00568945 (http://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00568945) · NKC: ge130287 (http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=aut&ccl_term=ica=ge130287&CON_LNG=ENG)